شینجیاڭنىڭ اۋىل ـ قىستاعىنداعى كەستەشى ايەل حالقارالىق ساحناعا شىقتى

مەن كورىكتى شینجیاڭدامىن

□ انار بۇلت \ شینجیاڭ گازەتىنىڭ ءتىلشىسى

بارشا تەڭىس، ەرىكتى ءتىلشى يۇڭ حاي

الۋان ءتۇستى ءجىپ ساباقتالعان ءجىپ ـ جىڭىشكە كەستە ينەسىنىڭ كەزدەمەنى كوز تەلەسترمەي كەستەلەگەن كورىنىسى بەينە اسەم بيگە ۇقسايدى... تەلە قازاق اۋتونومياليى وبلىسى شاپشال سىبە اۋتونومياليى اۋدانى ءۇشسۇمەن قالاشعى ۇجۇنىرۇ قىستاعىنداعى كەستەشى ونەر ـ پاز بۇ يۇنشيۇدىڭ قولىنان شققان ءتۇرلى نۇسقاداعى كەستە تۇندىلارى كوزدىڭ جاۋىن الادى.

11 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى بۇ يۇنشيۇ كەستە ءجىبىن سالالاپ، ينە ساباقتاپ، جاڭا تۇندىسىن تىگىپ جاتتى... "بۇرىنداري كەستە تىگۇ تۇرمىس ءۇشىن ەدى، ال قازىر بۇل ءبىر ءتۇرلى ءازىزاتانۇ بولماق". جىبەك جىپتەر بۇ يۇنشيۇدىڭ قولىندا سۇداي سىرعيدى.

حالقارالىق جارىستا التىن مەدال ەنشىلەدى

بيىل 53 جاستاعى بۇ يۇنشيۇ ۇجۇنىرۇ قىستاعىندا تۇراتىن قۇلاعى ەستىمەيتىن جارىم ـ جان ادام. بيىل 3 ـ ايدا فرانسيادا وتكىزىلگەن 10 ـ كەزەكتى حالقارالىق مۇگەدەكتەردىڭ كاسىپتىك شەبەرلىك باسەكەسىندە ول كەستە تۇرىنەن التىن مەدال ەنشىلەدى. "سىلىق الاتىنىمدى ويلاماپپىن. دەسەدە سىلىققا يە بولىپ، اۋدىلما داڭق اپەرۋدى ءارى كوپشىلىككە ءوز قۇلشىنىسىمدى كورسەتۋدى ارماندايپ كەلدىم"، ـ دەدى بۇ يۇنشيۇ.

بۇ يۇنشيۇدىڭ ۇستەلىندە ونىڭ جارىسقا قاتىناسقان كەستە تۇندىسى ءتىزۇلى تۇر. "جارىستا كەستە تىگۇ ادىسىنە، رەڭدەرگە قاتاڭ ولشەم قويىلادى، تۇندىنى بەلگىلەنگەن 20 ءتۇرلى تىگۇ ادىسىمەن كەستەلەپ شعۇ كەرەك، ءوز ونەرىڭدى ايگىلەۋ ءورىسىڭ قاتاڭ تىزگىندەلگەن". بۇ يۇنشيۇ بىلاي دەپ تانىستىردى: جارىستا بەلگىلەنگەن ارەكەتتەن تىس، قازاق ۇلتى كەستەسى، سىبە ۇلتى كەستەسى، سۇجوۇ كەستەسى سياقتى 6 ءتۇرلى ۇقساماعان تىگۇ ادىسىنەن پايدالاندىم.

"مىنانىڭ نەگە ىستەتىلەتىنىن بىلەسىزدەر مە"؟ بۇ يۇنشيۇ سويلەي ءجۇرىپ، كوك ءتۇستى ەكى ۇلكەن كىتاپ قىسقىشتى الىپ شىعىپ: "بۇعان نەمقۇرايدى قاراۋشى بولماڭىزدار، جارىستا كوپ كومەگى ءتيدى"، ـ دەدى. اسلىندا، جارىس الاڭىندا ءاربىر جارىسقا قاتىناسۋشىعا ءبىر عانا كەستە كەرگىش بەرىلەدى ەكەن. كەستەنى قوس قولىمەن تىگۇگە ادەتتەنگەن ولاردا قوسىمشا جابدىق بولماعاندىقتان، تەك ءبىر قولىمەن كەستە تىگىپ، ۋاقىت زايا بولۇمەن بىرگە، ونەرىن ايگىلەۋگە دە نقپالى ءتيدى.

جارىستان ىلگەرى بۇ يۇنشيۇ الدىڭعى كەزەكتى جۇلدەگەرمەن اڭگىمەلەسىپ، كەستە تىگىلەتىن كەزدەمەنىڭ شەتىن باسىپ تۇراتىن كەرپىشتى الدىن الا دايىنداپ الادى، ءبىراق كەرپىشتى جارىس الاڭىنا الىپ كىرۋگە بولمايتىن ەدى. شینجیاڭ شەبەرلىك، اسەمونەر ۇستاسى چيان مەيرۇڭ جاعدايدى ۇققانىن كەيىن وعان ءتىپتى دە لايىق كەلەتىن بۇيىمدى تاۋىپ بەردى، مىنە بۇل وسى ۇلكەن كىتاپ قىسقىش ەدى.

"قاراماققا جاي نارسە بولعانىمەن، تۇنىندىنىڭ باس جاعىنان قىسپ قويىساق، كەستەنى ەكى قولىمەن تىگۇگە بولادى"، ـ دەدى بۇ يۇنشيۇ كورسەتپ تۇرىپ.

سىلىق العانىن ءسوز ەتكەندە بۇ يۇنشيۇ كىشى پەيىلدىكپەن: "سىلىققا يە بولا الۋمداعى سەبەپ، مەنى قولداپ وتىرعان كۇشتى ۇجىم بار، تاعى ءار دارەجەلى ۇكىمەتتەر دە قولداپ وتىر. شوعىرلى جاتتىعۇدان، ۋىزا اشتىرۇدان جارىس الدىنداعى پسيحيكالىق جەتەكتەۋگە دەيىن مەنىڭ ءار قادامىمدا كوپشىلىكتىڭ ەڭبەگى بار".

10 ـ كەزەكتى حالقارالىق مۇگەدەكتەر كاسىپتىك شەبەرلىك جارىسىنا قاتىناسۋ جونىندەگى حابارلاندىرۋدى تاپسىرىپ العانىنا كەيىن، بۇ يۇنشيۇ چيان مەيرۇڭنىڭ جەتەكشىلىگىندە شوعىرلى جاتتىعۋعا قاتىناستى. بۇ يۇنشيۇ بىلاي دەدى: "ۇرىمجىدەگى شوعىرلى جاتتىعۋ كەزىندە چيان مەيرۇڭ مۇعالىم ءار كۇنى مەنىڭ جاتتىعۋىمدى قاداعالاپ، ماعان جەتەكشىلىك ەتتى. ءار كۇنى تاڭ بوزىنان ءتۇن جامىلعانشا جاتتىعۋ جاساۋ جاپالى بولعانىمەن، مۇنىڭ ءبارى تاتيدى".

كەستەشىلىك ونەرىن جۇيەلى ۇيرەندى

بۇ يۇنشيۇ جارىس ناتيجەسىن وزىنە كومەك كورسەتكەن بارلىق ادامعا الدىمەن جەتكىزدى. "اعا جۇلدەگەر" دەگەن ءسوز ايتىلعاندا بۇ يۇنشيۇ اسەرلەنگەننەن كوزىنە جاس الدى.

"ونىڭ اعا جۇلدەگەر بولىپ ورالاتىنىن ويلاماعان ەكەنمىن، ايەلمەدى ماقتانىش ەتەمىن"! بۇ يۇنشيۇدىڭ كۇيەۋى چىن تىڭلاۋ ايرىقشا اسەرلەندى.

چىن تىڭلاۋ مەن بۇ يۇنشيۇ ەكەۋى دە ۇجۇنىرۇ قىستاعىنىڭ تۇرعىنى، ەكەۋى ورتا مەكتەپتەگى ساباقتاس، ۇيلەنگەندەرىنە كوپ وتپەي، ناۋقاستانۇ سەبەبىنەن بۇ يۇنشيۇدىڭ سول قۇلاعى ەستىمەي قالعان، ءبىراق بۇل بۇ يۇنشيۇدىڭ كەستە تىگۇدى ۇيرەنۋ قىزعىندىلىعىن بوگەي المادى.

چىن تىڭلاۋ بىلاي دەدى: بۇ يۇنشيۇ وقىپ جۇرگەن كەزىندە ـ اق تىگىنشىلىككە قىزىعاتىن، ۇيلەنگەننەن كەيىن كيىمدەرىمنىڭ بارلىعىن بۇ يۇنشيۇ ءوز قولىمەن تىگىپ بەردى، جايشىلىقتا قولى بوساي قالسا بولدى، قالاشقتاعى كەستە تىگۇ شەبەرلەرىنەن سىبە ۇلتىنىڭ كەستەسىن ۇيرەنەدى.

"ەسىمدە قالۋىنشا، كىشكەنتاي كەزىمدە قىستاقتاعى ايەلدەردىڭ بارلىعى كەستە تىگۇدى بىلەتىن، سىبە ۇلتىنىڭ كەستەسى، قازاق ۇلتىنىڭ كەستەسى بار بولاتىن. سول كەزدەردە قالاممەن ۇيدەگى جاستقتاردىڭ بەتىنە ورنەك سىزىپ، شەشەمنەن پارشا شۇپەرەكتەردى سۇراپ الىپ، ارلى ـ بەرلى ءپىشىپ قيىپ كورەتىنمىن". بۇ يۇنشيۇ وتكەندى ەسكە الىپ، ەسەيگەننەن كەيىن دە كەستە تىگۇگە دەگەن كۇشتى قىزعىندىلىعىنان جازباعاندىعىن ءارى قاراشقتاعى سىبە ۇلتى كەستەشىلەرىنەن ۇزدىكسىز ۇيرەنگەندىگىن ايتتى.

2009 ـ جىلى ءۇشسۇمەن قالاشعىندا كەستە كۇرسى اشىلاتىندىعىن بىلگەننەن كەيىن، بۇ يۇنشيۇ دەرەۋ تىزىمدەلدى. بۇل ونىڭ كەستە تىگۇ ونەرىن تۇڭعىش رەت جۇيەلى ۇيرەنۋى ەدى. 2010 ـ جىلى شاپشال سىبە اۋتونومياليى اۋدانى جياڭشۇ ولكەسىنىڭ سۇجوۇ قالاسىنان كەستە تىگۇ مۇعالىمىن ارنايى ۇسىنىس ەتىپ، كۇرس ۇيىمداستىرادى، بۇ يۇنشيۇ سۇجوۇلىق كەستەشى مۇعالىمنىڭ جەتىك ونەرىن كورىپ، ءوز قاراجاتىمەن سۇجوۇعا بارىپ، كەستە تىگۇ ونەرىن ۇيرەنۋ ويىنا كەلەدى.

بۇ يۇنشيۇدىڭ ءۇيىنىڭ قابىرعاسىنا ونىڭ سۇجوۇ كەستەسىمەن كەستەلەگەن جاندى دا سۇيكىمدى 2 مسىق ايۋ ءىلىنىپتى. "بۇل مەنىڭ سۇجوۇ كەستەلەرىن كەستەلەۋدى ەندى عانا ۇيرەنىپ جۇرگەنىمدە كەستەلەگەنىم، سول كەزدە سۇجوۇ كەستەسىنىڭ ءىلدەن ەرەك ەكەنىن سەزدىم، جاندى دا جالىندى، ءبىر كورىپ ـ اق ۇناتىپ قالدىم"، ـ دەدى بۇ يۇنشيۇ.

"ول كەزدە وتباسىمزدىڭ ەكونوميكالىق شارت ـ جاعدايى جاقسى ەمەس ەدى، ۇلىم 13 جاستا، قىزىم نەبارى 5 جاستا ەدى. ءبىراق ول كەستەگە ەرەكشە قۇمارتىپ قالدى، كەشتە باس شىراق تاعىپ الىپ كەستە تىگۇ ونەرىن ۇڭىلە زەرتتەيدى، ول كەستە تىگۇدى وسىنشاما جاقسى كوردى، مەن، ءسوز جوق، بار كۇشىمەن قولداۋىم كەرەك"، ـ دەدى چىن تىڭلاۋ.

سۇجوۇدا ۇيرەنۋدە بولعان 7 اي ىشىندە بۇ يۇنشيۇ جۇپىنى ءبىر اۋىز ءۇيدى جالداپ تۇردى، شارت ـ جاعدايى جاپالى بولعان كۇندە دە، بۇ يۇنشيۇ ارماننان باز كەشپەدى.

كەستە تۇندىلارىنىڭ بازارىن ءتىپتى دە كەڭەيتتى

ۇزاق ۋاقىت نزدەنىس ارقىلى بۇ يۇنشيۇدىڭ كەستەشىلىك ونەرىندە ساپالىق قارىشتاۋ بولدى. 2014 ـ جىلى 8 ـ ايدا ول 4 ـ كەزەكتى اۋتونومياليى رايوندىق مۇگەدەكتەردىڭ كاسىپتىك شەبەرلىك جارىسىندا كەستەشىلىك كاسىبى بويىنشا 2 ـ بولدى؛ 2015 ـ جىلى 7 ـ ايدا ول 5 ـ كەزەكتى مەملەكەتتىك مۇگەدەكتەردىڭ كاسىپتىك شەبەرلىك جارىسىندا كەستەشىلىك ءتۇرىنىڭ 3 ـ دارەجەلى سىلىعىنا يە بولدى؛ 2017 ـ جىلى 3 ـ ايدا ول 52 ـ كەزەكتى مەملەكەتتىك ءساندى بۇيىمدار جارمەڭكەسىنە قاتىناسىپ، "التىن سامۇرىق" جاڭالىق اشۇ ونىمدەرىن جوبالاۋ سىلىقتى جارىسىندا قولا سىلىعىن الدى؛ 2018 ـ جىلى شینجیاڭ شەبەرلىك، اسەمونەر ۇستاسى بولىپ باعالاندى؛ 2020 ـ جىلى سىبە ۇلتى كەستەسى بىلە وبلىسى دارەجەلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىنىڭ ۇاكىلدىك مۇراگەرى بولىپ باعالاندى؛ 2022 ـ جىلى 7 ـ ايدا ول 10 ـ كەزەكتى حالقارالىق مۇگەدەكتەردىڭ كاسىپتىك شەبەرلىك جارىسىندا كەستەشىلىك ءتۇرى بويىنشا 2 ـ بولدى.

بۇ يۇنشيۇ بىلاي دەدى: "مەن كوپتەگەن سىلىق العانىممەن، بارلىعى 2 ـ، 3 ـ ورىنداعى سىلىقتار، بۇل تۇڭعىش رەت ءبىرىنشى بولۇۋم، ونىڭ ۇستىنە حالقارالىق سىلىق ءتۇرى".

تىلشىلىك بارىسىندا، بۇ يۇنشيۇ قۇلاعىن كورسەتىپ: "ۇكىمەت اقىسىز تاراتىپ بەرگەن تىڭداتقىنى تاعىپ الدىم، اۋىس ـ كۇيىس جاساۋۋم نقپالعا ۇشىرامايتىن بولدى"، ـ دەدى. ول ءۇزىنىڭ كوپتەگەن قولداۋعا يە بولعاندىقتان بار ىنتا ـ پەيىلىمەن ءۇزى ۇناتاتىن ىستەردى ىستەي العاندىعىن بۇكپەسىز ايتتى. "مەيلى ەل ىشىندە، حالقارادا جارىسقا قاتىناسۋ بولسىن، الدە بۇ يۇنشيۇ قىزمەت كەڭسەسىن قۇرۋ بولسىن، بارلىعى ءار دارەجەلى مۇگەدەكتەر بىرلەستىگىنىڭ قارجى شعارۋىندا، كۇش شعارۋىندا بولدى، مەن بۇعان ەرەكشە العىس ايتامىن"، ـ دەدى ول.

2020 ـ جىلى سىبە ۇلتى كەستەسىنىڭ بىلە وبلىسى دارەجەلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىنىڭ ۇاكىلدىك مۇراگەرى بولىپ باعالانعانىن بەرى، بۇ يۇنشيۇ ۇاقىتىنىڭ كوبىندە مەكتەپ اۋلاسىنا، باۋلۋ كۇرسىنا بارىپ، وقۋشىلارعا، قىستاق تۇرعىندارىنا كەستەشىلىك ونەرىن ۇيرەتتى، ول تاعى شاكىرتتەرىنىڭ كەستە تۇندىلارىن ساتۋىنا كومەكتەستى. "كەستە تۇندىلارى اناعۇرلىم كەڭ بازارعا يە بولدى، شاكىرتتەرىم پايداعا كەنەلدى، كەستەشىلىك ونەرى دە مويىندالدى جانە تاراتىلدى، بۇعان ءدان ريزامىن"، ـ دەدى بۇ يۇنشيۇ.

(باسى 1 ـ بەتتە)

بارلىق كاسىپتەرگە ەلەكتر ساتۋ مولشەرىنىڭ 12%. 28ىن ۇستاپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 53%. 5 ارتقان.

كاسىپ سالالارىنىڭ ەلەكتردەن پايدالانۋ ساندى مالىمەتتەرىندە كورسەتىلۋىنشە، 2 ـ كاسىپ سالاسى ەلەكتر ساتۋ مولشەرىنىڭ ارتۋىنا تۇرتكىلىك ونىمدىلىگى ەڭ كورنەكتى كاسىپ سالاسى بولعان. شینجیاڭ ەلەكتر تورىنىڭ ءتۇستى مەتالداردى قورىتۋ جانە قەسىمەن سوزىپ وڭدەۋ كاسىبى بويىنشا ەلەكتر ساتۋ مولشەرى 23 ميلليارد 743 ميلليون كيلووات ساعاتقا جەتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 30%تەن استام ارتقان؛ مۇناي، كومىر جانە باسقا جانار زات وڭدەۋ كاسىبى بويىنشا ەلەكتر ساتۋ مولشەرى 6 ميلليارد 67 ميلليون كيلووات ساعات بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 2%. 22 ارتقان؛ توقىماشىلىق كاسىبى بويىنشا ەلەكتر ساتۋ مولشەرى 5 ميلليارد 925 ميلليون كيلووات ساعات بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 94%. 25 ارتقان، بۇل اۋتونومياليى رايونىنىڭ ونەركاسىپ ءوندىرىس قيىمدارىنىڭ جالپى تۇلعالىق جاقتان ورنىقتى ارتۋدى ساقتاعاندىعىن، دامۋ جاعدايى جاقسى ەكەندىگىن اڭعارتادى.

شینجیاڭ ەلەكتر تورىنىڭ بيىلعى ەلەكتر ساتۋ مولشەرىنىڭ كورنەكتى ارتۋىنىڭ شینجیاڭنىڭ "8 ءىرى كاسىپ سالاسى شوعىرىن" تىرەك ەتكەن وسى زامانعى كاسىپ سالاسى جۇيەسىن جەدەل تۇلعالاپ، ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۋىن ىلگەرىلەتۋىمەن دە تىعىز بايلانىسى بار.

مەملەكەت ەلەكتر تورى شینجیاڭ ەلەكتر قۋاتى شەكتەى سەرىكتەستىگى اۋتونومياليى رايونىنىڭ شەشىمدەرىنە، ورنالاستىرۋلارىنا ءجىتى ىلەسىپ، "8 ءىرى كاسىپ سالاسى شوعىرىنىڭ" ءتۇيىندى سالالارىندا تۇتىنۋشىلاردىڭ ەلەكتردەن پايدالانۋ قاجەتىن كوزدە ۇستاپ، ەلەكتر تورى كاسىپورندارىنىڭ ستراتەگيالىق رولىن بەلسەنە ساۋلەلەندىرىپ، ۇكىمەت پەن كاسىپورىن ساندى مالىمەتتەرىن تۇتاستىرۋ مەحانيزمىن ورناتىپ، ەلەكترمەن قامداۋ بويىنشا قىزمەت كورسەتۋ شارالارى ارقىلى ەلەكتر قۋاتى شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ۇزدىكسىز ساپالاندىرىپ، كاسىپورندارداعى ءوندىرىسىنە، داۋىن ءۇشىن ورنىقتى دا سەنىمدى ەلەكترمەن قامداۋ قىزمەت كورسەتۋىن ازىرلەدى.

الدىڭعى 11 ايدا مەملەكەت ەلەكتر تورى شینجیاڭ ەلەكتر قۋاتى شەكتەى سەرىكتەستىگىنىڭ "8 ءىرى كاسىپ سالاسى شوعىرىنا" قاتىستى تۇتىنۋشىلارعا ەلەكتر ساتۋ مولشەرى 928 ميلليون كيلووات ساعاتقا جەتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 81%. 13 ارتقان. مۇنىڭ ىشىندە جاسىل كەن كاسىبى، جاڭا ەنەرگيا، جاڭا ماتەريال سياقتى ستراتەگيالىق جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالالارى، مۇناي ـ تابيعي گاز ءوندىرۋ، وڭدەۋ كاسىبى سىندى 3 كاسىپ سالاسى شوعىرىنا ەلەكتر ساتۋ مولشەرى الدىڭعى 3 ورىندى يەلەگەن. تاريحي ساندى مالىمەتتەرمەن سالىستىرۋ ارقىلى مەملەكەت ەلەكتر تورى شینجیاڭ ەلەكتر قۋاتى شەكتەى سەرىكتەستىگىنىڭ ماقتا جانە توقىماشىلىق، كيىم ـ كەشەك كاسىپ سالاسى، جاڭا ەنەرگيا، جاڭا ماتەريال سياقتى ستراتەگيالىق جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالاسى، كومىر، كومىر ەلەكتر، كومىر حيميا ونەركاسىبى كاسىپ سالاسىنا ەلەكتر ساتۋ دەڭگەيى ارتۋ قارقىنى تىزىمىندە العا شىعىپ، قۋاتتى دامۋ قوزعاۋشى كۇشىن ايگىلەپ، ەلەكتر ساتۋ مولشەرىنىڭ سايكەس مەزگىلدەگىمەن سالىستىرعاندا ارتۋ مولشەرى جەكە ـ جەكە 72%. 28، 01%. 19 جانە 6%. 17 بولعان.

(باسى 1 ـ بەتتە)

"بيىل ءبىز دۇنيە ءجۇزى بويىنشا ەركىن ۇلگىدەگى باقشا قۇراتىن ۇزدىك ۇجىم ـ شۇەتساريالىق HelvePark ۇجىممەن سەلبەستىك ورناتىپ، حالقارالىق ەركىن ۇلگىدەگى باقشانىڭ 'حاۋپىسىزدىق جانە بولجامپازدىق' ساندى ەڭ وزىق ۇستانىمىن شاڭعى باقشاسى ارقىلى گەنەرال تاۋىنا قالدىرامىز". وسى ارادا تۇپ وسكەن التايدىڭ بىلىكتى شاڭعى اۋەسكەرى چياۋ مۇ بىلاي دەدى: "سوڭعى 10 جىلدان بەرى گەنەرال تاۋى شاڭعى الاڭىندا باقشانى جوندەپ كەلەمىن، قار ـ مۇزدى سەزىنگەننەن كەيىن، ادامداردى شاڭعى الاڭنا قايتكەندە الپ قالۋعا بولادى؟ قار ـ مۇز كاسىبىمەن اينالىسۋشى رەتىندە، اناعۇرلىم حاۋپسىز، اناعۇرلىم قىزىقتى باقشا ارقىلى شاڭعى اۋەسكەرلەرىنىڭ نزدەنىس جاساۋ جانە ءوزىن ـ ءوزى جەڭۋ ىنتاسىن تاسقىنداتىپ، ولاردىڭ قار ـ مۇز سپورتىنا دەگەن قىزۋ سۇيىسپەنشىلىگىن ساقتاۋىنا مۇمكىندىك جاسالسا كەلەدى".

سوڭعى جىلدارى التاي ايماعى جالپى 7 ميلليارد يۋاننان استام قارجى قوسىپ تاۋ شاڭعى الاڭىنان، دالالىق شاڭعى الاڭنان، تابيعي شاڭعى الاڭنان 10ىن سالدى، مۇنىڭ ىشىندە 5S شاڭعى الاڭنان ۇشەۋى بار، جالپى ۇزىندىعى 248 كيلومەتر كەلەتىن 232 قار شاڭعى جولىن سالدى. مەيتۇاننىڭ، داجۇڭ دياناپيڭنىڭ ساندى مالىمەتتەرىندە كورسەتىلۋىنشە، بيىل 11 ـ ايدان بەرى شینجیاڭنىڭ "شاڭعى تەبۇگە" قاتىستى كىندىك سوزدەردى نزدەۋ سالىستىرماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 285% ارتقان، مۇنىڭ ىشىندە "التاي ايماعىندا شاڭعى تەبۇدى" نزدەۋ سالىستىرماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 12 ەسە ارتقان.

"التاي ايماعىنىڭ قار ـ مۇز سپورتىن دامىتۋ قۇرىلىمى ورناتىلىپ بولدى، شاڭعى الاڭنىڭ تۇراقتى قوناقتار اعىنىنان قاراعاندا، العاشقى قادامدا جاقسى باعا الدى. ءبىز ونان ارى جاقسى ىستەمەكشىمىز، مۇندا حالقارالىق وزىق دەڭگەيدەگى قار ـ مۇز جارىسىن مىندەتكە الپ وتكىزۋ ءبىر تەتىك ەسەپتەلىنەدى"، ـ دەدى التاي ايماقتىق مادەنيەت، دەنە تاربيە، رادىو ـ تەلەۋيزيا جانە سایاحات مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باسىتعى لي يۋانحاۋ.

قار ماۋسىمى كەلدى، شەتەلدىك شاڭعى اۋەسكەرلەرىن، سایاحاتشىلاردى ۇنەمى قابىلدايتىندىقتان، جىكپەلەڭ حالقارالىق شاڭعى تەبۇ، دەمالىس اۋماعىنىڭ قىزمەتكەرى ناربول قابدىل قاربالاستىققا ءتۇسىتى. ەندى ءبىر اپتادان كەيىن، وسى دەمالىس اۋماعى بيىلعى شینجیاڭ قار ـ مۇزىنىڭ جاڭا IPىى شینجیاڭ دۇمالاندى قار مەرەكەسىنىڭ ماڭىزدى تاقىرىبى ـ دۇنيە جۇزىلىك وزىق دەڭگەيدەگى شاڭعى جارىسى FWT ەركىن ۇلگىدەگى شاڭعى تەبۇ حالقارالىق اينالمالى جارىسىن كۇتىپ الادى. جارىسقا ءتىپتى دە ويدامعاندای التاي قىزمەت وتەۋ ءۇشىن، ول اعىلشىن تىلىندەگى قىرۇار ماتەريالدارىن اقتارىپ كوردى. "بۇل جارىستىڭ تۇڭعىش رەت جۇڭگوعا كەلگەندە التايدا وتكىزىلۋى، مەنگشە، وسى ارانىڭ تابيعي ۇنتاق قارى سەبەبىنەن بولۋى مۇمكىن"، ـ دەدى ول ەرەكشە ماقتانىشپەن.

FWT ەركىن ۇلگىدەگى شاڭعى تەبۇ حالقارالىق اينالمالى جارىسى ـــ ەركىن شاڭعى تەبۇ سالاسىنىڭ بيىگى، جارىستان بۇرىنعى ءبىر اپتادا جىكپەلەڭ شاڭعى الاڭى جارىس اۋماعىنىڭ اسپالى جولىن بەكىتىپ، الاڭدا تابيعي ۇنتاق قاردى ءوز قالپىنشا ساقتادى. جارىس كەزىندە شەبەرلەر جارتاس، اعاش سياقتى بوگەتتەردى وراپ ءوتۋى كەرەك. ولىمپيادا داعداي جول سىزىعى مەن ەرەجە جوق، سىرعاناۋ جاسامپازدىعى جاعىندا باسەكەلەسپ، سپورتشىلاردىڭ قاي شەككە دەيىن جەتە الاتىندىعى سىنالادى. شەبەرلەر ەركىن ۇلگىدەگى قيىمل شەبەرلىكتەرىن ساۋلەلەندىرىپ، سەكىرىپ كوككە كوتەرىلىپ، قار بۇرقىراتىپ، اسىم دە ايىندى جارىس الاڭىمەن قوسىلىپ، تامىلاۋ سىپاتىن بارىنشا ارتتىرادى، بۇل دۇنيەنىڭ جەر ـ جەرىندەگى شاڭعى اۋەسكەرلەرى ءۇشىن تەنشە كۇشتى باۋراۋ قۋاتىنا يە، شەبەرلەر قاتارعا ىلىنسە بولعانى جارىس جىناق ءنومىرىن الا الادى.

جارىس وتكىزىلەتىندىگى جاريالانسىمەن، بۇكىل دۇنيە ءجۇزىنىڭ جەر ـ جەرىندەگى شاڭعى اۋەسكەرلەرى تالاسا ـ تارماسا تىركەۋگە الدىرىپ بولدى. "بۇل جارىستىڭ جانى ـــ جارىستى شاڭعى تەبۇدىڭ اسلىگى بەينەسىنە قايتا اكەلۋ، بۇل دا التايدىڭ ادامزاتتىڭ شاڭعى تەبۇىنىڭ باستالعان جەرى سىندى قار ـ مۇز مادەنيەتىمەن قابىسا كەتتى. ءبىز دۇنيە جۇزىلىك وزىق دەڭگەيدەگى جارىستان، دۇنيە جۇزىندەگى ايگىلى سپورتشىلاردان پايدالانىپ التاي قار ـ مۇزىنىڭ باۋراۋ قۋاتىن ارتتىرىپ قانا قويماي، ونان دا ماڭىزدىسى، التايدىڭ ۇزاقتان جالعاسقان قار ـ مۇز مادەنيەتىن بۇكىل دۇنيە ءجۇزىنىڭ تۇكپىر ـ تۇكپىرىنە جەتكىزۋىمىز كەرەك". لي يۋانحاۋ گەنەرال تاۋىنىڭ باسىندا "قار ـ مۇزدىڭ" جۇمىر شاردىڭ جەر ـ جەرىنەن كەلگەن شاڭعى اۋەسكەرلەرىنىڭ "دۇنيە تەلىنە" اينالعاندىعىن ايتتى.

"ءبىر بەلدەۋ، ءبىر جول" قۇرىلىسىنىڭ تىڭعىلىقتى ىلگەرىلەۋىنە ىلەسە، جۇڭگونىڭ شینجیاڭى مەن دۇنيە ءجۇزىنىڭ جەر ـ جەرىنىڭ اۋىس ـ كۇيىسى، بارىس ـ كەلىسى كۇن ساين جيىلەي ءتۇستى، قار ـ مۇز حالقارالىق ساحاندا شینجیاڭنىڭ كەلبەتىن ايگىلەيتىن شىت جاڭا تۇعىرعا اينالدى. 17 ـ كەزەكتى شینجیاڭ قىس ماۋسىمى سایاحات كاسىپ سالاسى ساۋدا كورمەسى جانە 2023 ـ جىلعى شینجیاڭ دۇماندى قار مەرەكەسى 12 ـ ايدىڭ 22 ـ كۇنى باستالادى، بۇعان قازاقستان، تاجىكستان، قىرعىزستان، تۇركمەنستان، وزبەكستان، موڭعۇليا مەملەكەتى، يندونەزيا، مالايزيا سياقتى 8 ەلدىڭ ۇاكىلدەر ۇيىرمەسى قاتىناسۋعا ۇسىنىس ەتىلدى.

اۋتونومياليى رايوندىق حالىق ۇكىمەتى زەرتتەۋ كەڭسەسىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۋشىسى جۇ شيانچياڭ مىنانى ءبىلدىردى: الداعى ۋاقىتتا شینجیاڭنىڭ سایاحاتتاعى ءىرى رايونىنان سایاحاتتاعى قۋاتتى رايونعا ويسۇۋىن بەلسەنە ىلگەرىلەتپ، مارکا ستراتەگيالىق جەدەل اتقارۋ، قار ـ مۇز بازارىنىڭ نقپالىن جوعارىلاتۋ ارقىلى قار ـ مۇز كاسىپ ۇزدىكسىز بايىتپ، قار ـ مۇز سایاحاتىنىڭ باۋراۋ قۋاتىن ارتتىرىپ، شینجیاڭدى دۇنيە جۇزىلىك دەڭگەيدەگى قار ـ مۇز سایاحاتىنىڭ نسانالى جەرى ەتىپ تۇلعالايمىز.

(باسى 1 ـ بەتتە)

وزەكتى تەحنيكالاردان قامال الۋ مىندەتى ورنالاسىمن كۇشەيتۋ ءۇشىن، اۋتونومياليى رايوننىڭ 126 ءتۇيىندى كاسىپ سالاسى شوعىرى عىلىم ـ تەحنيكا نسانىن، 15 "قابىلەتتىلەر باستاماشى بولۋ" عىلىم ـ تەحنيكا نسانىن اتقارىپ، مەجەمەن ءبىر ميلليارد 58 ميلليون يۋان قارجىلىق قولداۋ كورسەتتى.

12 ـ ايدىڭ 18 ـ كۇنىنە دەيىن اۋتونومياليى رايوندا جوعارى، جاڭا تەحنيكا كاسىپورندارىنىڭ جالپى سانى 1900دەن اسىپ، 2022 ـ جىلدا عىمەن سالىستىرعاندا 37%تەن استام ارتتى؛ عىلىم ـ تەحنيكالىق ورتا، شاعىن كاسىپورندار 2264كە جەتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 83%. 80 ارتتى. 4983 تەحنيكالىق كەلىسىم بەكىتىلىپ، تىزىمگە الىنىپ، ساۋدا سوماسى 7 ميلليارد 104 ميلليون يۋان بولىپ، 2022 ـ جىلدا عىدان ەكى ەسەلەندى.

2024 ـ جىلى شینجیاڭ "8 ءىرى كاسىپ سالاسى شوعىرى" جانە بيولوگيالىق ەمدەۋ، ءدارى ـ دارمەك، سۋ بايلىعىنان جوعارى ءونىمدى پايدالانۋ، "ۇرىمجى ـ سانجى ـ شىنجى" ءۇشىرى اتموسفەراسىنىڭ لاستانۋىن وڭاۋ، سورتاڭ جەرلەردى وڭاۋ، قوعامدىق جالپىلىق وڭاۋ سياقتى سالالاردا ءبىر قىدىرۋ كەلەلى عىلىم ـ تەحنيكالىق نساندارىدى جوسپارلاپ، ورنالاستىرىپ، اۋتونومياليى رايون ەكونوميكاسىنىڭ، قوعامنىڭ جوعارى ساپالى دامۋىنا جانە "ءبىر بەلدەۋ، ءبىر جول" قۇرىلىسىنىڭ ىشكەرىلەي اتقارىلۋىنا پارمەندى عىلىم ـ تەحنيكالىق تىرەك ازىرلەيدى.

اۋتونومياليى رايوندىق عىلىم ـ تەحنيكا مەڭگەرمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ مۇشەسى، ورنىباسار مەڭگەرمە باستىعى لیۇ جىمين تانىستىرىپ بىلاي دەدى: اۋتونومياليى رايون مەن بيىكتاۋ ۇدايى 2 جىل قاتىستى ءتيمدى ساياساتتاردى تياناقتاندىرىپ، ءارقايسى ايماق، وبلىس، قالالار ساياسات ولشەمى بويىنشا سىلاۋ قارجىسىن بىرتىندەپ تياناقتاندىرىپ، كوپ ءتۇرلى ءتيمدى ساياساتتىق قولداۋ ارقىلى عىلىم ـ تەحنيكالىق ورتا، شاعىن كاسىپورندارداڭ زەرتتەۋ ـ اشۇ ۇسىنىلمى جاعىنداعى قارجى قىسىمىن ءونىمدى باسەڭدەتپ، كاسىپورنىنىڭ دامۋ سەنىمىن ارتتىرىپ قانا قويماي، كاسىپورندارداڭ زەرتتەۋ ـ اشۇ ۇسىنىلىم تەبىنىن ۇلعايتۋىن اناعۇرلىم جەبەپ، وزەكتى باسەكەلىك قۇاتىن كۇشەيتتى.